

İmam Gazali'nin, "Sanat ve ziraatle uğraşan ve ehl-i inkarla temas kurmayan kişilere kelim ilmi ve ispat metodunun zarar verebileceği" ifadesi ışığında, Risaleleri okuyanları bu noktada nasıl değerlendirebiliriz?

Evvela, İmam Gazali Hazretlerinin bahsettiği ilm-i kelim ile Risale-i Nurların getirmiş olduğu izah ve ispat metodu birbirinden çok farklıdır. İmam Gazali'nin bahsettiği ilm-i kelim sadece akli delilleri esas alan felsefe ile alude bir ispat metodudur. Halbuki Risale-i Nurlar doğrudan Kur'anî bir metot ile imanı ispat ediyor.

Risale-i Nurların imanın esas ve kök kısmına getirdiği yaklaşım tarzı ve ispat metotları tamamen orijinaldir ve Kur'anidir, bir mezhep ya da itikat imamını taklit etmiyor. İnyet ve hikmet delilleri bunun en somut örnekleridir. Onlar daha çok bidat mezheplerin bidat fikirleri ile mücadele etmişlerdir. Bu sebeple eski ilm-i kelim ile Risale-i Nurlardaki ilm-i kelim arasında çok fark vardır.

Risale-i Nurların kelim ilmine kattığı en büyük değer, Kur'anî deliller olan **inyet** ve **ihтира** delillerinin yeniden ve mükemmelen ihya edilmesidir. Malum olduğu üzere, klasik kelimde felsefi deliller olan **devir** ve **teselsül** ön plandadır ki, bu deliller hakiki huzuru ve marifeti tam temin edemiyor. Risale-i Nurlar ihtira ve inayet delilleri ile her şey üstünde marifeti ve huzuru göstererek sağlam ve tahkiki imanı veriyor.

Kur'an ve kelim ilminin farkına Üstad Hazretleri şu şekilde işaret ediyor:

"Bazı Sözlerde ulema-i ilm-i kelâmın mesleğiyle, Kur'an'dan alınan minhâc-ı hakikînin farkları hakkında şöyle bir temsil söylemişiz ki: Meselâ, bir su getirmek için, bazıları küngân (su borusu) ile uzak yerden, dağlar altında kazar, su getirir. Bir kısım da her yerde kuyu kazar, su çıkarır. Birinci kısım çok zahmetlidir, tıkanır, kesilir. Fakat her yerde kuyuları kazıp su çıkarmaya ehil olanlar, zahmetsiz herbir yerde suyu buldukları gibi, aynen öyle de:"

"Ulema-i ilm-i kelâm, esbabı, nihayet-i âlemde teselsül ve devrin muhaliyetiyle kesip, sonra Vâcibü'l-Vücudun vücudunu onunla ispat ediyorlar. Uzun bir yolda gidiliyor. Amma Kur'an-ı Hakîmin minhâc-ı hakikîsi ise, her yerde suyu buluyor, çıkarıyor. Herbir âyeti, birer asâyı Mûsâ gibi, nereye vursa âb-ı hayat fışkırtıyor. **قَوْلُهُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَا بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَمُنذِرًا وَمَا يَشَاءُ اللَّهُ يَفْعَلْ (Her şeyde Allah'ın birliğini gösteren bir delil vardır.) düsturunu her şeye okutturuyor. "**

"Hem iman yalnız ilim ile değil; imanda çok letâifin hisseleri var. Nasıl ki, bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif âsâba, muhtelif bir surette inkısam edip tevzi olunuyor. İlimle gelen mesâil-i imaniye dahi, akıl midesine girdikten sonra, derecâta göre ruh, kalb, sır, nefis, ve hâkezâ, letâif kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa noksandır. İşte, Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin Râzî'ye bu noktayı ihtar ediyor."(1)

Risale-i Nurlar bu zamanda Kur'an mesleği üzerine gidiyor. Risale-i Nurların kökü kelam ilmi olsa da muhteva ve usul bakımından Kur'an'ın tarzı olan sahabe mesleği üzerine gidiyor ve bu tarzı bu zamanda hakkı ile tam temsil ediyor. Bu yüzden Risale-i Nurlardaki deliller felsefe eksenli olan ve sadece akılcılık üzerine giden ilm-i kelam delillerinden farklıdır. Risale-i Nurlardaki deliller Kur'anî olduğu için şüphe ve evhamdan salimdir ve İmam Gazali (ra)'in bahsettiği ilm-i kelamdan farklıdır.

Hem Risale-i Nurların getirmiş olduğu deliller iki kere iki dört katıyetinde olduğu için, bizim aklımıza gelen endişe ve kaygılar yersiz ve hükümsüz birer evham ve vesveseden ibarettirler. [Yirmi Birinci Söz'ün İkinci Makamı](#) olan vesvese bahsini tahkik edersek, bu gibi evham bulutları dağılır inşallah.

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Dördüncü Mebhas.](#)